

JOE HILL

20.
Yüzyıl
Hayaletleri

Çeviren
Esat Ören

ÖNSÖZ

Modern korku edebiyatı her zaman pek incelikli değildir. Ürkütme sanatını uygulayanların çoğu sık sık doğrudan şahdamarını hedefler ve en iyi yırtıcıların sinsi olduğunu unuturlar. Doğrudan şahdamarına gitmenin de bir sakıncası yoktur tabii ama gerçekten yetenekli yazarların şapkalarından çıkaracakları birden fazla tavşanları olur.

20. Yüzyıl *Hayaletleri* kitabındaki öykülerin tamamı korku hikâyesi değil. Bazıları doğaüstü, bazıları rahatsız edici derecede anaakım kurgusu ve içlerinde hiçbir pislik yok, bayağı da güzeller. Ama hepsi ustaca yazılmış. Joe Hill sinsi bir herif. Dev bir böceğe dönüşen çocuk hikâyesi bile incelikli ve itiraf edelim, bu kolayca söylenebilecek bir şey değildir.

Joe Hill ismine ilk kez, editörlüğünü Jeanne Cavelos'un yaptığı *The Many Faces of Van Helsing* adlı antolojiye katkıda bulunanlar listesinde rastladım. Her ne kadar bu kitapta benim de bir hikâyem olsa da itiraf edeyim, diğerlerini okumamıştım. Bir gün Cambridge, Massachusetts'teki Pandemonium'da küçük bir grupta kitap imzalarken, bir yanımda Joe Hill, diğer yanımda Jeanne vardı.

O âna kadar onun yazdığı hiçbir şeyi okumamıştım ama gün ilerledikçe Joe Hill ilgimi çekmeye başladı. Sohbetimiz sırasında onun her ne kadar korku hikâyelerini sevse de tek sevdiği şeyin bu olmadığını öğrendim ve kendisine ilğim arttı. "Edebiyat" dergilerinde (inanın bana, bu kelimeyi o kadar gevşekçe kullanıyorum ki her an düşürebilir) anaa-

kım hikâyeleri yayımlanmış ve bunlarla ödüller kazanmıştı. Ama yine de defalarca kendisini korku ve karanlık fantaziye dönerken bulmuştu.

Buna sevinin. Şu an sevinmiyorsanız bile eli kulağında.

Er geç *The Many Faces of Van Helsing*'i okuyacaktım zaten ama buna öncelik vermemin nedeni Joe'yla tanışmam oldu. O kitaptaki onun kaleme aldığı "Abraham'ın Oğulları" öyküsü, babalarının kusursuz olmadığını anlamaya başlayan çocukların (her çocuk gibi) ürpertici bir incelemesiydi. Bana son derece sarsıcı bir bağımsız film olan *Günahkâr*'ı hatırlatmıştı. "Abraham'ın Oğulları" şu an elinizde tuttuğunuz kitabın yarısı kadar ve beni Joe Hill'in diğer eserlerini de araştırmaya sevk edecek kadar iyiydi. Ama kendisi sadece kısa hikâyeler yayımlamıştı ve bunların çoğu benim rastlamayacağım yerlerdeydi. Yine de gelecekte onun izini sürmeyi kafama koymuştum.

Peter Crowther benden 20. Yüzyıl Hayaletleri kitabı için önsöz yazmamı isteyince kabul etmemem gerektiğini biliyordum. Yazmak ve ailemle birlikte olmak dışında herhangi bir şey yapacak zamanım yoktu ama bir yandan da bu kitabı okumak istiyordum. Acaba Joe Hill "Abraham'ın Oğulları"nın ima ettiği kadar iyi bir yazar mı, diye merak ediyordum.

Değildi.

Çok daha iyiydi.

Bu kitabın adı birçok bakımdan çok yerinde. Hikâyelerin çoğunda çeşitli biçimlerde görünen hayaletler varken, diğerleri 20. yüzyıl yankılarının etkilerini yansıtıyor. "Çekirgenin Şarkısını Duyacaksın" adlı hikâyede yazar, 1950'li yılların bilimkurgu ve canavar filmlerine duyduğu sevgi ile bunlara dair bilgisini, bu filmlere yol açan atom bombası korkularıyla birleştiriyor. Kara mizahlı, iç ısıtan bir etkisi var.

Ama belki de bu kitabın adının en önemli niteliği, yazarın kendisini yansıtmasıdır. Bu eserdeki zarafet ve hassasiyet, Joan Aiken ve Ambrose Bierce, Beaumont ve Matheson ve Rod Serling'in yaşadığı daha eski bir dönemi hatırlatıyor.

Hill en iyi şekilde, okuru bir sahneyi tamamlamaya, hikâyenin gerçekten başarılı olması için gereken duygusal tepkiyi vermeye davet ediyor. Bu tepkiyi de büyük bir ustalikle ortaya çıkarıyor. Bunlar işbirliği gerektiren hikâyeler ve sanki sadece okur bunları keşfederken var oluyorlar. Nihayete erebilmek için suç ortaklığınızı gerektiriyorlar. “En İyi Yeni Korku” hikâyesinde, kesin bir aşinalık görmemek ve öykünün nereye gittiğini anlamamak mümkün değil ama bu bir kusur değil, çok büyük bir başarı. Okur neredeyse bıkkın bir beklenti içinde olmadan, hikâye başarılı olamaz.

Hill sizi “20. Yüzyıl Hayaleti” hikâyesinin içtenliğine ve “Siyah Telefon”daki çaresizliğe çekiyor, siz de hikâyenin bir parçası olup ana karakterlerin tecrübelerini paylaşıyorsunuz.

Pek çok yazara göre korku türünde gerçek bir duygusallığa yer yoktur; bunun yerine, bir senaryo metnindeki sahne talimatlarından daha fazla his uyandırmayan basmakalıp duygusal tepkiler kullanırlar. Joe Hill’in eserleri ise kesinlikle böyle değil. Bunun en güzel örneği “Bobby Conroy Ölüler Âleminde Dönüyor” öyküsü; her ne kadar George Romero’nun klasik filmi Ölülerin Şafağı’nın setinde geçse de aslında kesinlikle bir korku hikâyesi değil.

Sizlere bu kitaptaki her hikâyeden söz etmek isterdim ama bir kitabın başında yer alacak bir metin yazmakta, çok fazla şey açık etme gibi bir risk var. Şu kadarını söyleyeyim: Keşke okuduğum bu hikâyeleri aklımdan silip atabilsem ve hepsini ilk sefermiş gibi bir daha okuyabilsem.

“Evden Daha İyi” ve “Kuru Ağaç” gerçekten harika. “Dul Kadının Kahvaltısı” başka bir devrin ve yolunu kaybeden bir adamın dokunaklı bir fotoğrafı gibi.

“20. Yüzyıl Hayaleti” nostaljik yüreklere hitap ediyor; tıpkı *Alacakaranlık Kuşağı*’nın en sevdiğim bölümleri gibi. “Çekirgenin Şarkısını Duyacaksın” William Burroughs, Kafka ve *Onlar* filminin üçlü ilişkisi sonucu peydahlanan bir aşk çocuğu. “Son Nefes” biraz Bradbury tadında. Bu hikâyelerin hepsi çok güzel, bazılarıysa hayret verecek kadar iyi. “Babamın Maskesi” öyle tuhaf ve sarsıcı ki başımı döndürdü.

Bu derlemenin son parçası olan “Gönüllü Taahhüt” bugüne dek okuduğum en güzel novella ve Joe Hill’in bir hikâye anlatıcısı olarak olgunluğunu gösteriyor. Bir yazarın oluşumunu tamamlamış hâlde, bu şekilde ortaya çıkması çok ender görülen bir şeydir. Çıktığı zaman da, itiraf edeyim, bir yanımla onunla gurur duyarken diğer yanımla da onu pataklamak istedim. “Gönüllü Taahhüt” işte bu kadar güzel.

“Pop Art” ise yıllardır okuduğum en güzel, Joe Hill’in bütün yeteneklerini birkaç kısa sayfada ortaya döktüğü kısa hikâye.

Yeni bir yazarın böylesi çalışmalarını gerek hayranları gerekse eleştirmenler çok ümit verici bulurlar.

20. Yüzyıl Hayaletleri kitabındaki hikâyeler bütün beklentileri karşılıyor.

Christopher Golden

Bradford, Massachusetts

15 Ocak 2005

Revize tarihi: 21 Mart 2007

20. YÜZYIL HAYALETLERİ

EN İYİ YENİ KORKU

Teslim tarihinden bir ay önce, Eddie Carroll kalın bir zarfı açtı ve içinden *Gerçek Kuzey: Edebi İncelemeler* adlı dergi çıktı. Carroll postalarından dergi çıkmasına alışkındı ama çoğunun adı *Mezarlık Dansı* gibi korku edebiyatı üzerine olurdu. İnsanlar ona kitaplarını da gönderirlerdi. Brookline'daki evinde yığınlar hâlinde dururlardı; çalışma odasındaki kanepenin üstü, kahve makinesinin yanı bunlarla doluydu. Hepsi de korku hikâyeleriyle dolu kitaplardı.

Kimsenin bunların hepsini okuyacak zamanı yoktu; Carroll otuzlu yaşlarının başlarındaiken *Amerika'nın En İyi Yeni Korkusu* dergisinin editörü olarak işe başladığında bunu denemeye çalışmıştı. *En İyi Yeni Korku*'nun on altı sayısının basılmasını sağlamış ve ömrünün üçte birini bu dizi üzerinde çalışarak geçirmişti. Bu da okumak, düzeltmek ve mektup yazmakla geçen binlerce saat anlamına geliyordu. Asla geri alamayacağı saatler...

Özellikle dergilerden nefret etmeye başlamıştı. Bunların çoğunda en ucuz mürekkepler kullanılırdı ve Carroll elle-rindeki mürekkep lekelerinden de bunun kokusundan da nefret ediyordu.

Artık başladığı hikâyelerin çoğunu bitirmiyor, buna tahammül edemiyordu. Vampirlerin başka vampirlerle seks yapması hakkında bir başka hikâye daha okumayı midesi kaldırmıyordu. Güç bela Lovecraft taklitlerini okumaya çalışmış ama Kadim Tanrılara ilk atıfta, tıpkı kan dolaşımının kesilmesi üzerine bir elin veya ayağın uyuşması gibi, vü-

cludunun bir kısmının hissizleştığını fark etmişti. Uyuşan kısmının ruhu olmasından korkuyordu.

Boşanmasını izleyen süreçte öyle bir an gelmişti ki, *En İyi Yeni Korku*'nun editörü olarak görevleri yorucu ve zevksiz bir angaryaya dönmüştü. Bazen aklından bu görevi bırakmak geçiyordu ama bu fikir üstünde hiçbir zaman fazla durmadı. Banka hesabına yılda on iki bin dolar yatırılıyordu ve bu meblağ diğer antolojilerden, konferans anlaşmalarından ve verdiği derslerden gelen parayla birlikte gelirinin temel taşını oluşturmaktaydı. Bu on iki bin dolar olmadığı takdirde en kötü senaryo kaçınılmaz olacak, kendine gerçek bir iş bulmak zorunda kalacaktı.

Gerçek Kuzey: Edebi İncelemeler dergisine aşina değildi; kapağı cilasız bir edebiyat dergisiydi. Arkasındaki etikette, Kuzey New York'taki Katahdin Üniversitesi yayını olduğu yazıyordu. Carroll dergiyi açınca içinden tel zımbayla tutturulmuş iki kâğıt düştü; editörü Harold Noonan adındaki İngilizce profesöründen bir mektuptu.

Önceki kış, kampüste yarı zamanlı çalışan Peter Kilrue adındaki bir adam Noonan'la görüşmüştü. Bu adam Noonan'ın, *Gerçek Kuzey*'in editörü olduğunu ve başvuruları kabul ettiğini öğrenmiş, ondan bir kısa hikâyeye bakmasını rica etmişti. Noonan sırf kibarlık olsun diye kabul etmişti. Ama neden sonra “Düğmeçocuk: Bir Aşk Hikâyesi” başlıklı taslağı okuyunca metnin akıcılığı ve konusunun şaşırtıcılığı karşısında hayretler içinde kalmıştı. Noonan bu görevde yeniydi; derginin yirmi yıllık editörü Frank McDane emekli olunca onun yerine geçmişti ve dergiyi yeni bir yöne çekmek, “iç gıcıklayan” kurgular yayımlamak istiyordu.

“Galiba bu amacımda fazla başarılı oldum,” diye yazmıştı Noonan. “Düğmeçocuk” yayımlandıktan kısa bir süre sonra İngilizce Bölüm Başkanı, Noonan'la özel bir görüşme yap-

mış, *Gerçek Kuzey*'i "çocuksu edebiyat esprileri" için vitrin hâline getirmekle suçlayarak ona hakaret etmişti. Yaklaşık elli kişi aboneliklerini iptal etmişti; tirajı bin adet bir dergi için bu çok yüksek bir sayıydı. *Gerçek Kuzey*'in mali kaynağının büyük bir kısmını sağlayan mezun kız öğrenciler finansal desteklerini geri çekmişlerdi. Noonan editörlükten alınmış, dönmesi için çok ısrar edilen Frank McDane dergi-yi yönetmeyi kabul etmişti.

Noonan'ın mektubu şöyle bitiyordu:

Bence "Düğmeçocuk" (kusurlarına rağmen) tedirgin edici olsa da çok başarılı bir kurmaca eser ve umarım ona zaman ayırırsınız. Siz bunu bir sonraki yılın en iyi korku hikâyeleri antolojisine dahil ederseniz, itiraf edeyim, hıncımı almış olacağım.

Umarım keyif alırsınız demek isterdim ama bunun doğru bir ifade olduğundan emin değilim.

En iyi dileklerle,

Harold Noonan

Eddie Carroll dışarıdan az önce gelmişti, Noonan'ın mektubunu vestiyerin önünde okudu. Hikâyenin başlangıç kısmını açtı. Beş dakika kadar okuyunca sıcak bastı ve ceketini çıkarıp askıya astıktan sonra mutfığa gitti.

Bir süre ikinci kata çıkan merdivende oturup okumaya devam etti. Ardından da ofisindeki kanepeye uzanmış, başını bir kitap yığınının dayanmış, ekim ayı sonlarının ışığı üzerine vururken okuyordu ve oraya nasıl gittiğinin farkında bile değildi.

Hikâyeyi hızlıca bitirdikten sonra doğruldu; tuhaf, bağlayıcı bir coşku hissediyordu. Bunun hayatında okuduğu en kaba, en iğrenç şey olduğunu düşündü ve Carroll'un bu yargısı hafife alınmamalıydı. Meslek hayatı boyunca yığın-

la kaba ve iğrenç şey okumuştı ama bu hastalıklı edebiyat bataklığında müthiş güzellikler keşfetmişti. Elindeki hikâyenin de böyle olduğuna emindi. Acımasızdı, sapkındı ve bunu mutlaka kullanmalıydı. En başına dönüp bir daha okumaya başladı.

Cate adındaki bir kız hakkındaydı; hikâyenin başında on yedi yaşında olan bir kız. Bir gün Cate gözleri sarı, dişleri telli bir dev tarafından zorla bir otomobile tıklılır. Dev onun ellerini arkasından bağlayıp kamyonetinin arka koltuğuna iter. Cate burada kendi yaşlarında bir oğlan olduğunu görür; önce öldüğünü sandığı bu çocuğun yüzü feci şekilde bozulmuştur. Gözleri bir çift yuvarlak, sarı, gülen yüz düğmesinin ardındadır. Bu düğmeler gözkapaklarından geçen bir iğneyle tutturulmuş, gözkapakları da çelik bir telle dikilerek kapatılmıştır.

Araç hareket edince oğlan da kımıldar. Cate'in kalçasına dokununca kız çığlığını basar. Oğlan elini onun vücudunda gezdirip en son yüzüne dokunur. Fısıldayarak adının Jim olduğunu ve şu büyük adam ebeveynlerini öldürdükten sonra bir haftadır devle yolculuk yaptığını söyler.

“Gözlerimde delikler açtı ve bunu yaptıktan sonra ruhumun dışarı fıskırdığını gördüğünü söyledi. Boş bir kola şişesine üfleyince çıkana benzeyen, çok hoş bir ses çıktı, dedi. Sonra da hayatımın içimde kalması için gözlerimin üstüne bunları koydu.” Jim konuşurken gülen yüz düğmelerine dokunur. “İçimde bir ruh yokken ne kadar süre yaşayabileceğimi görmek istiyormuş.”

Dev onları yakınlardaki bir eyalet parkında bulunan metruk bir kamp alanına götürür ve burada Cate ile Jim'i birbirlerini okşamaya zorlar. Cate'in Jim'i ikna edici bir tutkuyla öpemediğini görünce kızın yüzünü doğrayıp dilini keser. Bunu izleyen kaosta, Jim paniğe kapılıp çığlık atar-

ken ve kör hâliyle sendelerken her yer kan içindedir. Cate ağaçların arasına kaçmayı başarır. Üç saat sonra çıldırmış hâlde ve kana bulanmış vaziyette bir otoyola varır.

Onu kaçıran kişi hiçbir zaman yakalanmaz. Dev ile Jim arabayla ulusal parktan ve dünyanın ucundan dışarıya ilerlerler. Dedektifler bu ikili hakkında işe yarar tek bir şey bulamazlar. Jim'in kim olduğunu, nereden geldiğini bilmiyorlardır. Dev hakkındaysa hiçbir bilgi yoktur.

Cate'e, hastaneden taburcu edilmesinden iki hafta sonra, bir ABD postasıyla tek bir ipucu gelir. Cate içinde, çelik iğneleri kurumuş kanla kaplı iki gülün yüz düğmesi ve Kentucky'deki bir köprü'nün polaroid fotoğrafı olan bir zarf almıştır. Ertesi sabah bir dalgıç orada, nehrin dibinde, fena hâlde çürümüş ve boş gözçukurlarında balıkların gezindiği bir ceset bulur.

Bir zamanlar oldukça hoş ve sevilen bir kız olan Cate'i tanıyanlar artık ona acıyarak, dehşet içinde bakmaktadırlar. İnsanların ne hissettiklerini anlıyordur. Aynada gördüğü yüz ona da itici geliyordur. Bir süre özel bir okula devam edip işaret dili öğrenir ama orada uzun süre kalmaz. Diğer özür-lüler –sağır-lar, sakatlar ve biçimi bozuk olanlar– çaresizlikleri ve muhtaçlıklarıyla onu tiksindirirler.

Cate normal bir hayata dönmek için çok gayret eder ama bu kolay değildir. Ne yakın arkadaşları ne de bir iş bulabileceği becerileri vardır ve görünüşü, konuşamaması onu utandırır. Bir keresinde çok acı veren bir olay yaşamış, birkaç kadeh içkinin verdiği cesaretle bardaki bir adama pas vermiş ama adam ve arkadaşlarının alay konusu olmuştur.

Düzenli olarak, kaçırılmasının düşük ihtimalli ve korkunç varyasyonlarını tekrar tekrar yaşadığı kâbuslar nedeniyle uyku sorunları çeker. Bunlardan birinde Jim onun gibi kurban değil, kaçırma işinin suç ortağıdır ve ona tecavüz eder. Gözlerindeki düğmeler, Cate'in çılgılık atan yüzünün

bozuk bir suretini gösteren aynalı disklerdir ki yüzü de, kursuz bir rüya mantığıyla, çoktan parçalanıp grotesk bir maske hâline getirilmiştir. Çok sık olmasa da bu rüyalar Cate'i tahrik eder. Terapisti bunun yaygın olduğunu söyler. Defterine onun ucube bir karikatürünü çizdiğini görünce Cate terapiyi bırakır.

Uyumasına yardımcı olması için farklı şeyler dener; cin, ağrı kesiciler ve eroin. Uyuşturucu için paraya ihtiyacı vardır ve babasının çekmecesini karıştırır. Babası onu suçüstü yakalayıp evden kovar. O gece annesi arayıp babasının felç geçirdiğini ve hastanede olduğunu söyler, lütfen onu görmeye gelme diye de ekler. Bir süre sonra yarı zamanlı çalıştığı, engelli çocukların gittiği bir kreşteki çocuklardan biri diğerinin gözüne kurşunkalem sokup onu kör eder. Bu olay kesinlikle Cate'in suçu değildir ama sonrasında uyuşturucu bağımlılığını herkes öğrenir ve işinden atılır. Ardından uyuşturucu alışkanlığını bıraksa da bir türlü iş bulamaz.

Derken, serin bir sonbahar günü, Cate süpermarketten çıkıp arka tarafta park etmiş bir polis arabasının yanından geçer. Aracın motor kapağı açıktır ve aynalı güneş gözlüğü takmış bir polis memuru hararet yapmış radyatörü incelemektedir. Cate aracın arka koltuğuna şöyle bir bakınca, orada elleri arkasından kelepçelenmiş devini görür. On yaş yaşlanmış, en az yirmi beş kilo almıştır.

Cate sakın kalmakta zorlanır. Kaputun altında çalışan memurun yanına gider ve ona bir not yazarak arka koltuktaki adamın kim olduğunu bilip bilmediğini sorar.

Polis, adamın Pleasant Caddesi'ndeki bir nalbur dükkânından av bıçağı ve koli bandı çalmaya kalktığı için tutuklandığını söyler.

Cate o dükkânı biliyordur; evinin biraz ilerisindeki köşededir. Bacaklarının dermanı kesilip düşecekken memur hemen koluna girer.